

## ПРОБЛЕМА ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ МЕТОДІВ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ АКТИВІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Анотація. Досліджено питання щодо проблем вибору найоптимальнішого методу нарахування амортизації основних засобів у сучасних умовах господарської діяльності, розроблено рекомендації стосовно їх вирішення. Наведено переваги та недоліки кожного методу амортизації.*

*Аннотация. Исследованы проблемы выбора оптимального метода начисления амортизации основных средств в современных условиях хозяйственной деятельности, разработаны рекомендации по их решению. Приведены преимущества и недостатки каждого метода амортизации.*

*Annotation. In article yssleduyutsya Problems of choice of optimal method nachyslenyya Depreciation of major funds in modern terms hozyaystvennoy activities, recommendations on razrobotany's solution. Advantages and Disadvantages Pryvedeny everybody should Depreciation method.*

*Ключові слова: основні засоби, амортизація, Податковий кодекс України, життєвий цикл продукції.*

Амортизаційна політика відіграє велику роль у модернізації підприємства та в забезпеченні безперешкодного пересування по траєкторії довгострокового економічного зростання. Але на сьогоднішній день вона залишається найслабкішою ланкою економічної політики усіх без винятку урядів незалежної України, оскільки сформована ними амортизаційна система не виконує своєї головної функції – не створює зацікавленості підприємців до оновлення основних фондів. Таким чином, більшість підприємств України має високий ступінь зносу основних засобів, які функціонують ще за часів СРСР і не відповідають сучасним технологічним вимогам, що відображається на собівартості та якості продукції. А отже існує проблема амортизаційної політики, а саме вибору ефективного методу амортизації в певній ситуації.

Проблематика даної проблеми висвітлена в працях Л. Ловінської, Л. Бабича, Л. Городнянської, Швець В. Г., Бутинець Ф. Ф., Голов С. Ф., Даньків Й. Я., Голенко О. М., В. Сопко [1; 2].

Метою написання роботи є виявлення переваг та недоліків кожного з методів амортизації, а також аналіз виникнення проблем при їх виборі.

Відповідно до пп. 14.1.3 п. 14.1 ст. 14 Розділу I Податкового кодексу під амортизацією розуміють систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Кожна держава формує концепцію реалізації амортизаційної політики. На основі амортизаційної політики держави кожне підприємство розробляє і реалізує власну амортизаційну політику. Вона базується на встановлених державою принципах, методах і нормах амортизаційних відрахувань (термінах корисного використання). Головним завданням амортизаційної політики вибір методу амортизації.

Згідно з ст. 145.1.5 ПКУ амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів, як прямолінійного, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, виробничого та кумулятивного [3]. Слід навести таблицю переваг та недоліків даних методів.

Таблиця

**Переваги та недоліки методів амортизації**

Метод амортизації	Переваги	Недоліки
1	2	3
Прямолінійний	Простота та точність у застосуванні. Невеликі початкові амортизаційні відрахування	Не враховується експлуатація обладнання та рівень його морального зносу
Зменшення залишкової вартості	Зарахування більшої суми зносу в перший рік та рівномірне зменшення цієї суми впродовж наступних періодів	Не враховується експлуатація обладнання. Велика трудомісткість в розрахунках
Прискореного зменшення залишкової вартості	Може не враховуватися ліквідаційна вартість. Прискорене відновлення обладнання, за рахунок значних амортизаційних відрахувань	Не враховує експлуатацію обладнання
Виробничий	Простота, раціональність та систематичність. Орієнтація на експлуатацію обладнання	Трудомісткість та складність в прогнозуванні об'єму випуску продукції
Кумулятивний	Накопичення значного капіталу для відновлення в перший рік експлуатації	Трудомісткість в розрахунках норми амортизації. Не враховує експлуатацію обладнання

Згідно з П(с)БУ 7 ст. 28 метод амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних від його використання [2]. Даний метод визначається наказом про облікову політику і може переглядатися в разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод. Таким чином перед підприємством стоїть не легке питання: "Котрий метод амортизації обрати, щоб отримати найбільшу вигоду від нього?". Щоб відповісти на це запитання приведемо алгоритм вибору методу амортизації на прикладі токарного верстату та проблеми, що виникають на даному етапі.

1. Визначення мети придбання певного виду основних фондів, його економічних вигод та основних поставлених перед ним завдань.

Дане обладнання придбане з метою виготовлення деталей. Його використання в майбутньому принесе прибуток від реалізації даних деталей. Таким чином, головним завданням є максимальний випуск деталей.

На даному етапі виникає проблема визначення економічних вигід, адже для деяких видів їх важко сформулювати. Так, зокрема законом передбачено, що у випадку не змоги оцінити економічно вигоду, для нарахування амортизації обирається прямолінійний метод амортизації

2. Визначення строку корисного використання обладнання.

На основі ст. 145.1.3. ПКУ при визначенні строку корисного використання (експлуатації) слід урахувати [3]:

- очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичний та моральний знос, що передбачається;
- правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори.

Також необхідно враховувати строк корисного використання зазначений в технічному паспорті.

Згідно з ст. 145 ПКУ мінімальний строк корисного використання для машин та обладнання склав 5 років, а строк в технічному паспорті – 6 років. Дане обладнання є нове і моральний знос протягом 5 років прогнозується невеликий, тому строк корисного використання складе 5 років.

Проблеми на даному етапі пов'язані з чіткою фіксацією в Податковому кодексі України строків корисного використання, що обмежують самостійність в прийнятті рішень, а також в ускладненні прогнозування морального зносу.

3. Вибір методу амортизації.

В більшості випадків підприємства на власний розсуд обирають той, чи інший метод амортизації в обліковій політиці, проте в деяких випадках даний вибір обмежується законом. Так, згідно зі ст. 145.1.6. ПКУ амортизація об'єктів груп 9, 12, 14, 15, визначених у пункті 145.1 цієї статті, нараховується за методами, що наведені в підпунктах 1 і 5 підпункту 145.1.5 цієї статті. В іншій же статті – 145.1.5. ПКУ передбачено, що метод прискореного зменшення залишкової вартості застосовується лише при нарахуванні амортизації до об'єктів основних засобів, що входять до груп

4

"Машини та обладнання" та 5 "Транспортні засоби";

Окрім правового аспекту вибору методу амортизації, також необхідно звернути увагу на економічну складову. Оскільки амортизаційні відрахування впливають на кінцеву ціну продукції, необхідно враховувати її конкурентоспособність, а також стадії розвитку підприємства. Якщо підприємство є домінуючим на ринку та знаходиться на стадії зрілості, то раціональніше буде використовувати прискорений метод амортизації, оскільки даний метод призведе до оновлення основних фондів та не вплине на конкурентну позицію. Або ж на стадії втілення раціонально прийняти прямолінійний або ж виробничий метод, тому що вони є методами пропорційного нарахування амортизації. Збільшення суми амортизаційних відрахувань за незначних обсягів реалізації сприятиме збільшенню ціни на продукцію, що призведе до зниження попиту на неї. Також вагому роль відіграє податкова політика держави та власна фінансова потреба [4].

На основі чітко сформованої програми випуску деталей та перебуванні підприємства на стадії росту обрано виробничий метод амортизації.

4. Проведення аналізу обраного методу амортизації.

Проведення розрахунків амортизаційних відрахувань та визначення обсягу чистого прибутку.

З метою вирішення даної проблеми необхідно удосконалити нормативно-правову базу, яка б дозволила суб'єктам господарювання обирати той метод амортизації, котрий сприяв розвитку підприємства та оновленню основних фондів.

Правильно обраний метод амортизації – це спосіб маневрування підприємства між величиною податків, конкурентним положенням та модернізацією основних фондів. Тому необхідно розробити такий економічно правовий механізм, який був би направлений на ефективне використання даних методів.

*Наук. керівн. Тютлікова В. В.*

---

**Література:** 1. Хмельовський Н. Н. Шляхи і методи вдосконалення системи амортизації / Н. Н. Хмельовський. // Сб. Проблеми вдосконалення системи амортизації (матеріали наукової конференції). – М. : Думка, 2011. – С. 34–42. 2. 34 Положення (стандартів) Бухгалтерського Обліку. – К. : КНТ, 2011. – 336 с. 3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Газета "Все про бухгалтерський облік". – 2011. – № 1, 2, 3. 4. Серікова Т. М. Бухгалтерський облік для іноземних студентів : навчальний посібник / Т. М. Серікова. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2011. – 249 с.